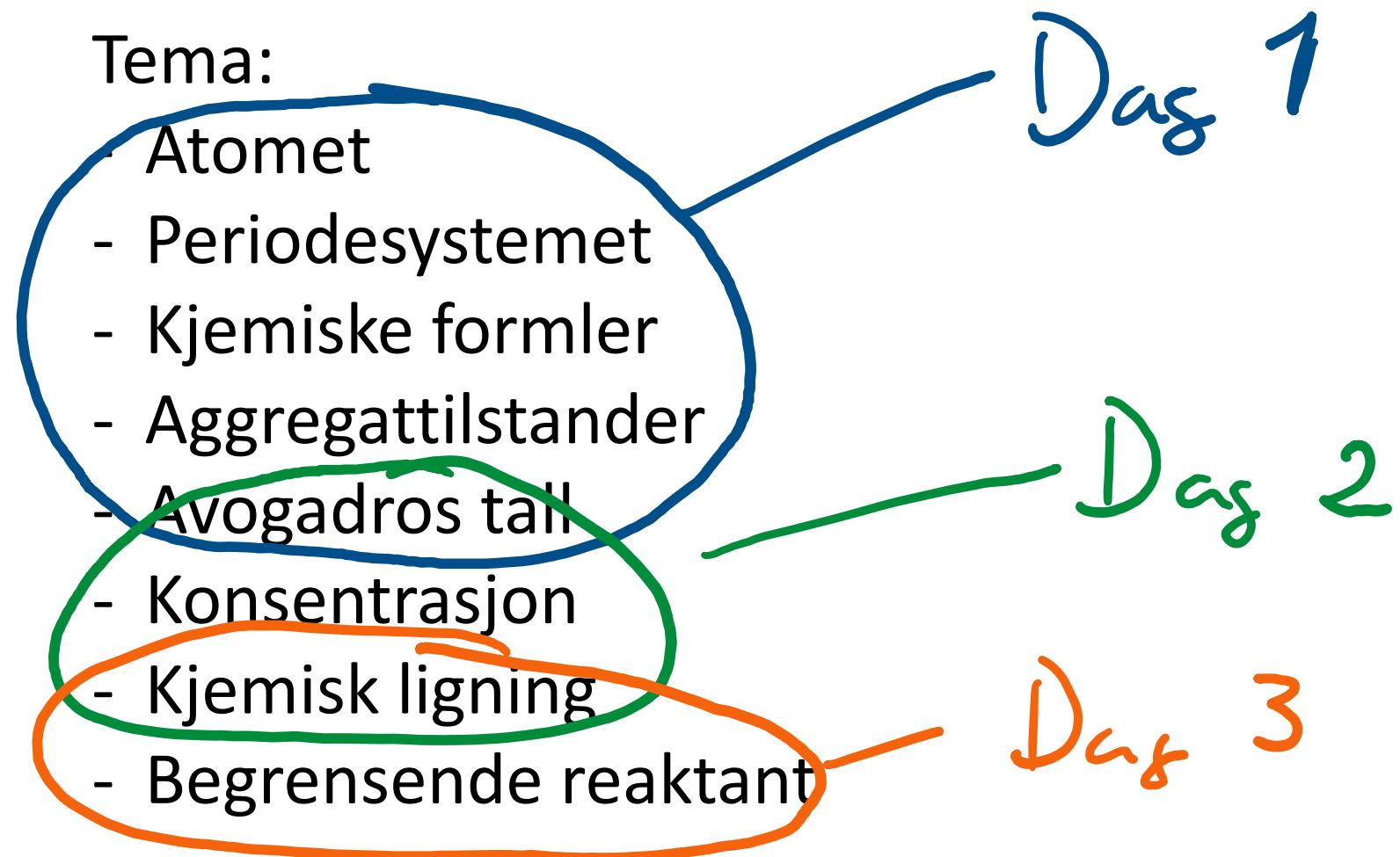

KJM1101 Generell kjemi

Forkurs

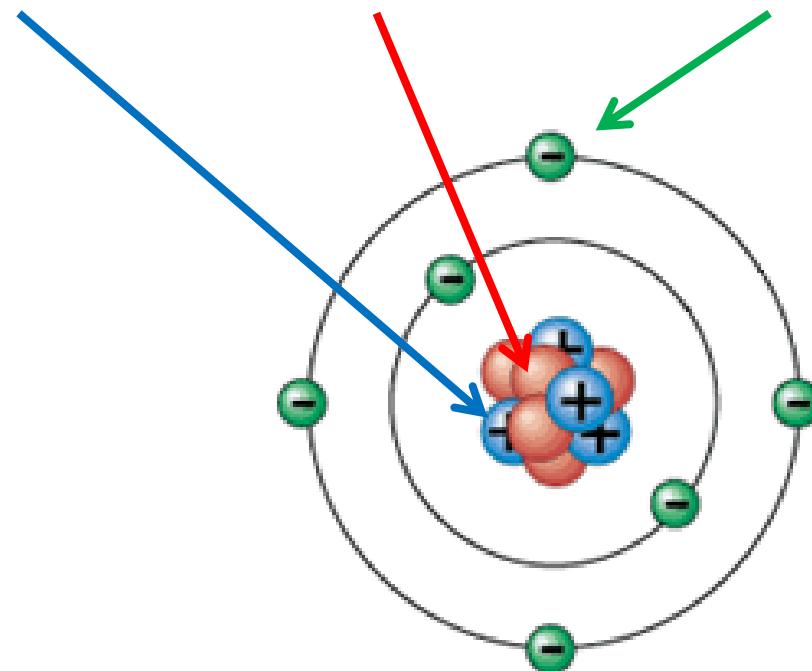
Oppgaver:
1, 2, 3a-d, 4a-d

Oppgaver:
5a-e, 6

Oppgaver:
7a-i

Atomet – 3 elementærpartikler

Atomet er bygget opp av
protoner, nøytroner og elektroner

1	H	2	He
3	Li	4	Be
11		12	
3	Na	4	Mg
19	K	20	Ca
21	Sc	22	Ti
23	V	24	Cr
25	Mn	26	Fe
27	Co	28	Ni
29	Cu	30	Zn
31	Ga	32	Ge
33	As	34	Se
35	Br	36	Kr
5	B	6	C
13	Al	14	Si
15	P	16	O
17	Cl	9	F
10	Ne	18	Ar
37	Rb	38	Sr
39	Y	40	Zr
41	Nb	42	Mo
43	Tc	44	Ru
45	Rh	46	Pd
47	Ag	48	Cd
49	In	50	Sn
51	Sb	52	Te
53	I	54	Xe
55	Cs	56	Ba
57 -	Hf	71	Ta
72	W	73	Re
74	Os	75	Ir
76	Pt	77	Au
78	Hg	79	Hg
80	Tl	81	Pb
82	Bi	83	Po
84	At	85	Rn
87	Fr	88	Ra
89 -	103	104	Rf
105	Db	106	Sg
107	Bh	108	Hs
109	Mt	110	Ds
111	Rg	112	Cn
113	Nh	114	Fl
115	Mc	116	Lv
117	Ts	118	Og
1	2	3	4
4	5	6	7
8	9	10	11
12	13	14	15
16	17	18	

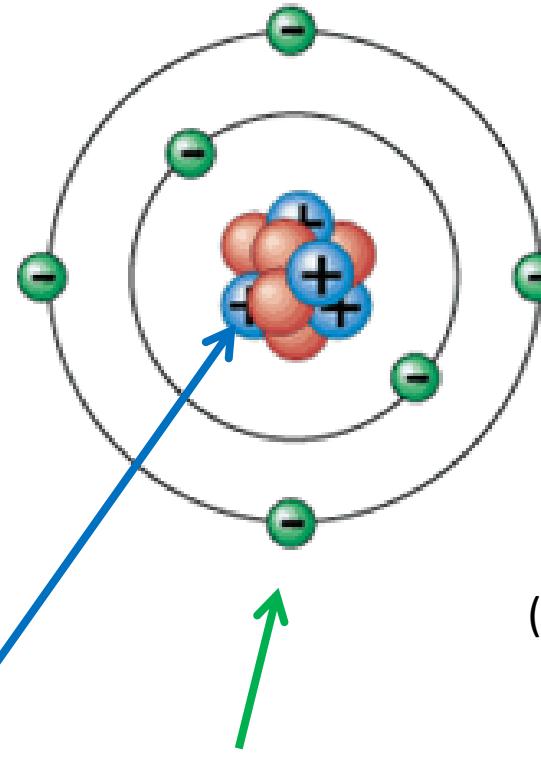
protoner plass i periodesystemet
=> grunnstoffet

nøytroner bestemmer isotopen

elektroner bestemmer ladningen
=> ladning = protoner-elektroner

Ladning

I et *atom* finner vi like mange positivt ladde **protoner** som negativt ladde **elektroner**
- vi har ladningsbalanse

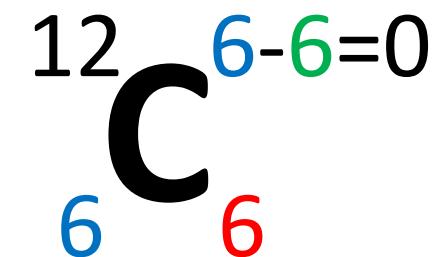

Eksempel:

Karbonatomet har 6 **protoner** og 6 **elektroner**
(6 **positive** og 6 **negative** ladninger)

Nukleidnotasjon

Massetall
(protoner + nøytroner) Ladning
(protoner - elektroner)

Protontall
(protoner)

Nøytrontall
(nøytroner)

Periodesystemet

UNIVERSITETET
I OSLO

Legg på filter

Perioder ↓

Grupper →

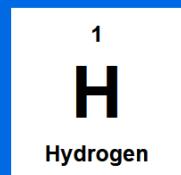
1	H	2	He
3	Li	4	Be
11	Na	12	Mg
19	K	20	Ca
37	Rb	38	Sr
55	Cs	56	Ba
87	Fr	88	Ra
57 - 71	Hf	72	Ta
104	Rf	105	Db
58	La	59	Ce
89	Ac	90	Th
60	Pr	91	Pa
92	Nd	93	U
61	Pm	94	Np
62	Sm	95	Pu
63	Eu	96	Am
64	Gd	97	Cm
65	Tb	98	Bk
66	Dy	99	Cf
67	Ho	100	Es
68	Er	101	Fm
69	Tm	102	Md
70	Yb	103	No
71	Lu		Lr

Gruppe →

57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71
La	Ce	Pr	Nd	Pm	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu

89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103
Ac	Th	Pa	U	Np	Pu	Am	Cm	Bk	Cf	Es	Fm	Md	No	Lr

Lukk X

Atommasse: 1,008 u

Fase (ved 25 °C): Gass

Smeltepunkt:

-259°C / 14K

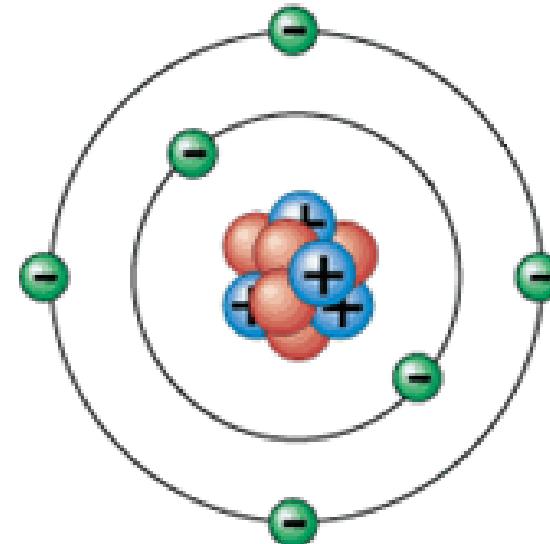
Kokepunkt:

-253°C / 20K

[Les mer om Hydrogen](#) →

3 minutter etter det store smellet (Big Bang) besto universet i hovedsak av 75 % hydrogenkjerner og 25 % heliumkjerner. I dag, rundt 15 milliarder...

periodesystemet.no

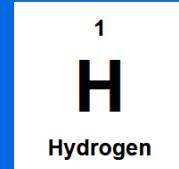
Periodesystemet

UNIVERSITETET
I OSLO

Legg på filter

1	H	2	He												
2	Li	Be													
3	Na	Mg													
4	K	Ca													
5	Rb	Sr													
6	Cs	Ba													
7	Fr	Ra													
1	2	3	4												
5	6	7	8												
9	10	11	12												
13	14	15	16												
17	18														
19	20	21	22												
37	38	39	40												
55	56	57 - 71	72												
87	88	89 - 103	104												
58	59	60	61												
89	90	91	92												
61	62	63	64												
93	94	95	96												
62	63	64	65												
94	95	96	97												
63	64	65	66												
96	97	98	99												
64	65	66	67												
97	98	99	100												
65	66	67	68												
98	99	100	101												
66	67	68	69												
99	100	101	102												
67	68	69	70												
100	101	102	103												
68	69	70	71												
101	102	103													
69	70	71													
102	103														
70	71														
103															
Gruppe	1	→													
57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	
La	Ce	Pr	Nd	Pm	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu	
89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	
Ac	Th	Pa	U	Np	Pu	Am	Cm	Bk	Cf	Es	Fm	Md	No	Lr	

Atommasse: 1,008 u

Fase (ved 25 °C): Gass

Smeltepunkt:

-259°C / 14K

Kokepunkt:

-253°C / 20K

Lukk ×

3 minutter etter det store smellet (Big Bang) besto universet i hovedsak av 75 % hydrogenkjerner og 25 % heliumkjerner. I dag, rundt 15 milliarder...

[Les mer om Hydrogen](#) →

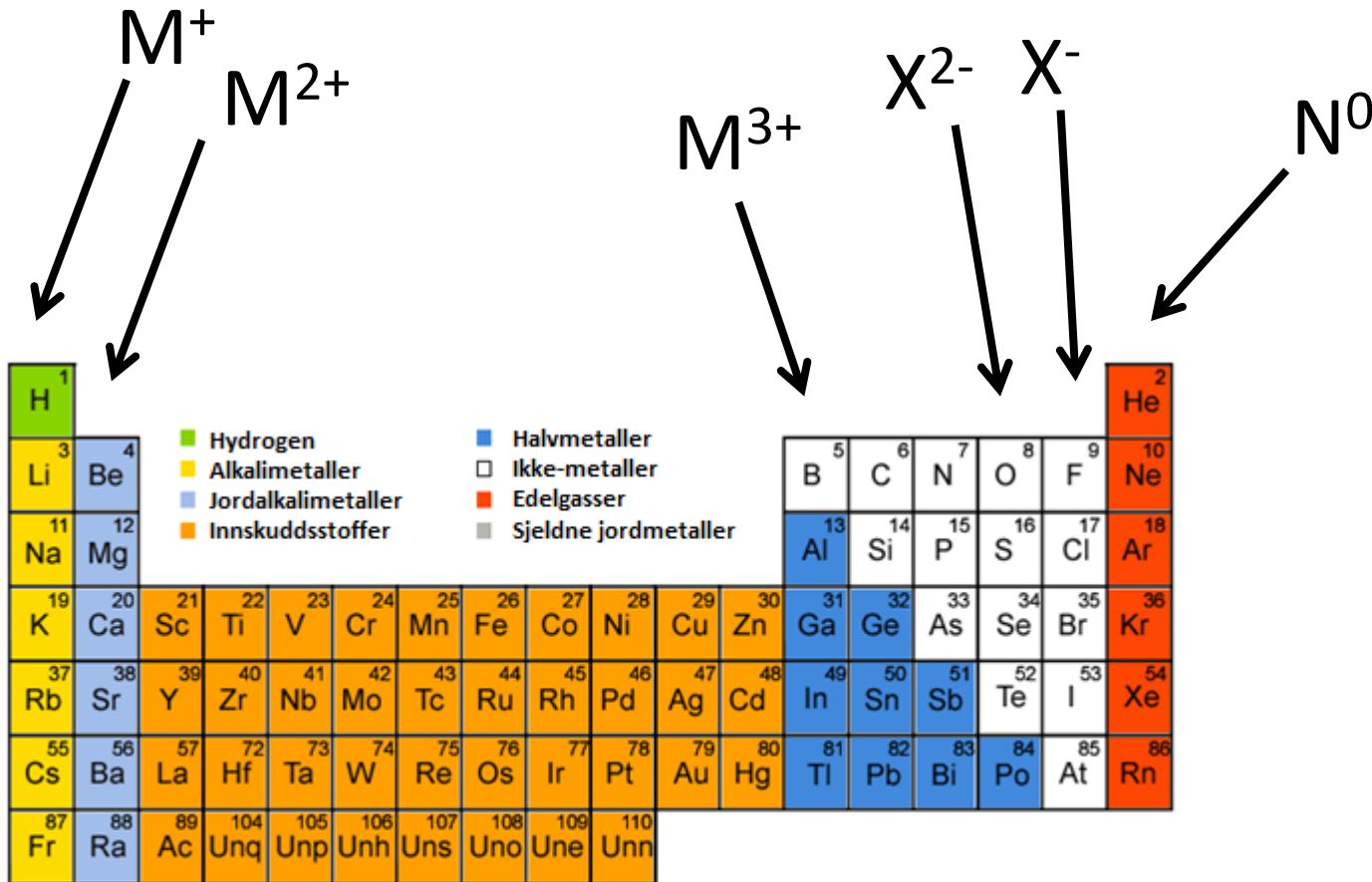
Atomer får **ladning** når de tar opp eller taper elektroner.

Periodesystemet er fint å bruke til å anslå naturlig ladning.

(M⁺, M²⁺, M³⁺, X⁻, X²⁻, X³⁻)

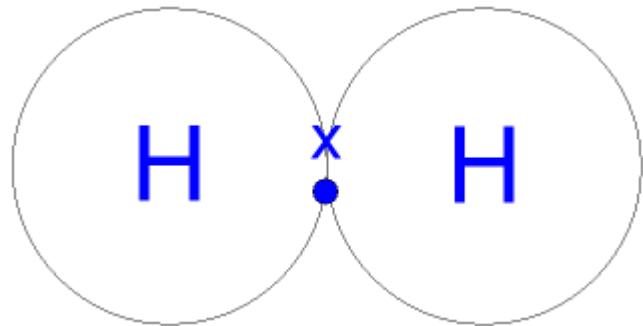
Hvor mange elektroner må fjernes eller tas opp for å få et **fullt valensskall**?

loneladning

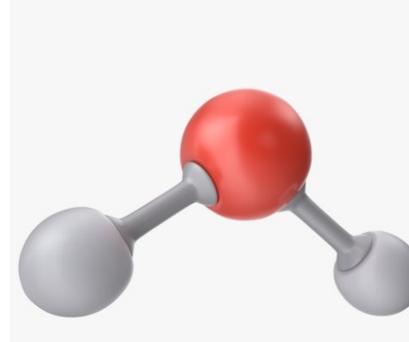

Molekyl

Et molekyl er et aggregat av minst 2 atomer som er bundet sammen ved kjemiske krefter

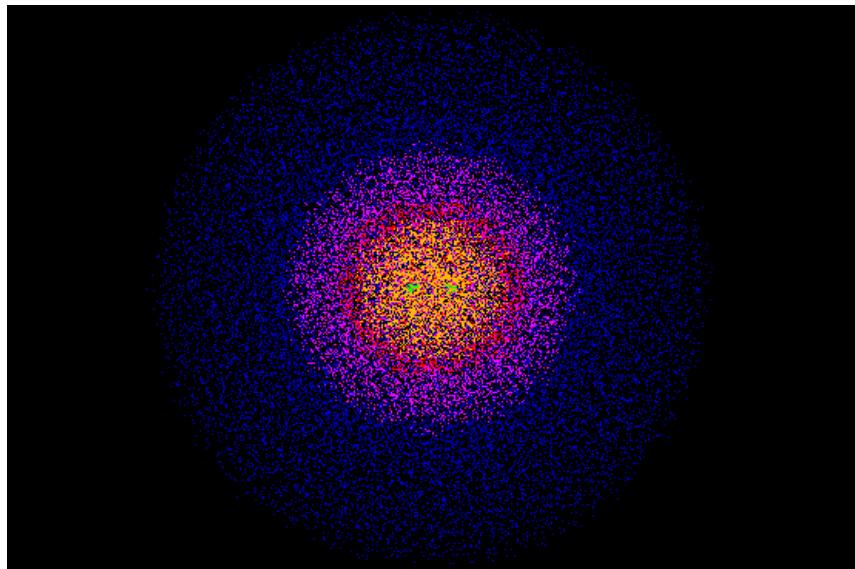
Hydrogengass er et molekyl

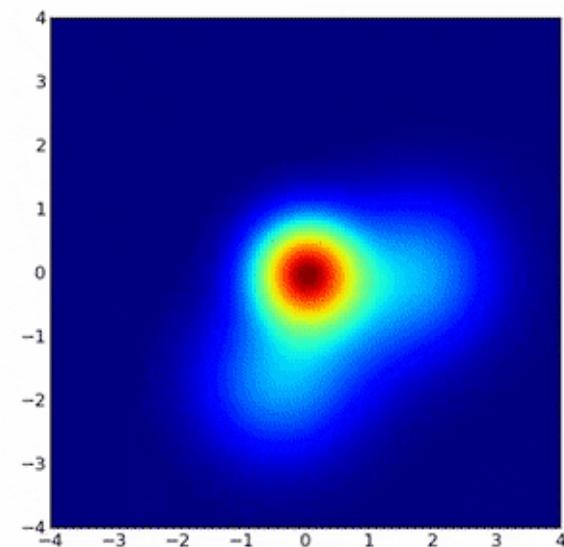
Vann er et molekyl

Molekyl

Når molekyler dannes begynner interessante ting å skje

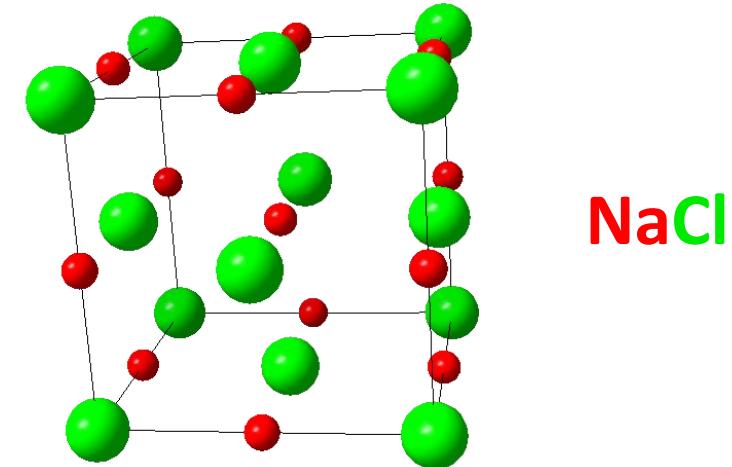
H_2

H_2O

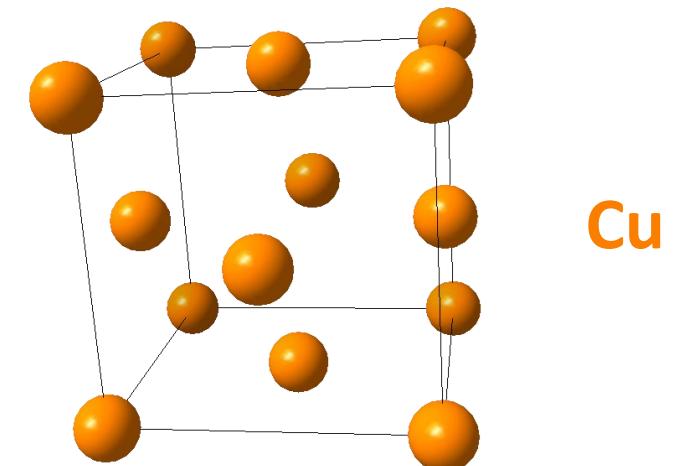
Ioner danner salter

Formelen til ioniske forbindelser
er vanligvis **empiriske**
siden de er arrangert i 3dim. nettverk

Metaller danner metaller...

Formelen til metaller
er vanligvis også **empiriske**
siden de er arrangert i 3dim. nettverk

Kjemiske formler

Kjemiske formler er «språket» vi bruker til å gi sammensetning til en forbindelse. Måten vi skriver den på gir mye informasjon.

Svovelsyre

Svovelsyrling

Karbonsyre

Atomet hydrogen: H

Kalsiumkarbonat

Gassen hydrogen: H_2 (g)

Kalsiumklorid

Fruktose: $\text{C}_6\text{H}_{12}\text{O}_6$
(empirisk: CH_2O)

Natriumkarbonat

Sukrose: $\text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}$

Natriumnitrat

Kalsiumnitrat

Salt: NaCl Natriumklorid

Kobbersulfat

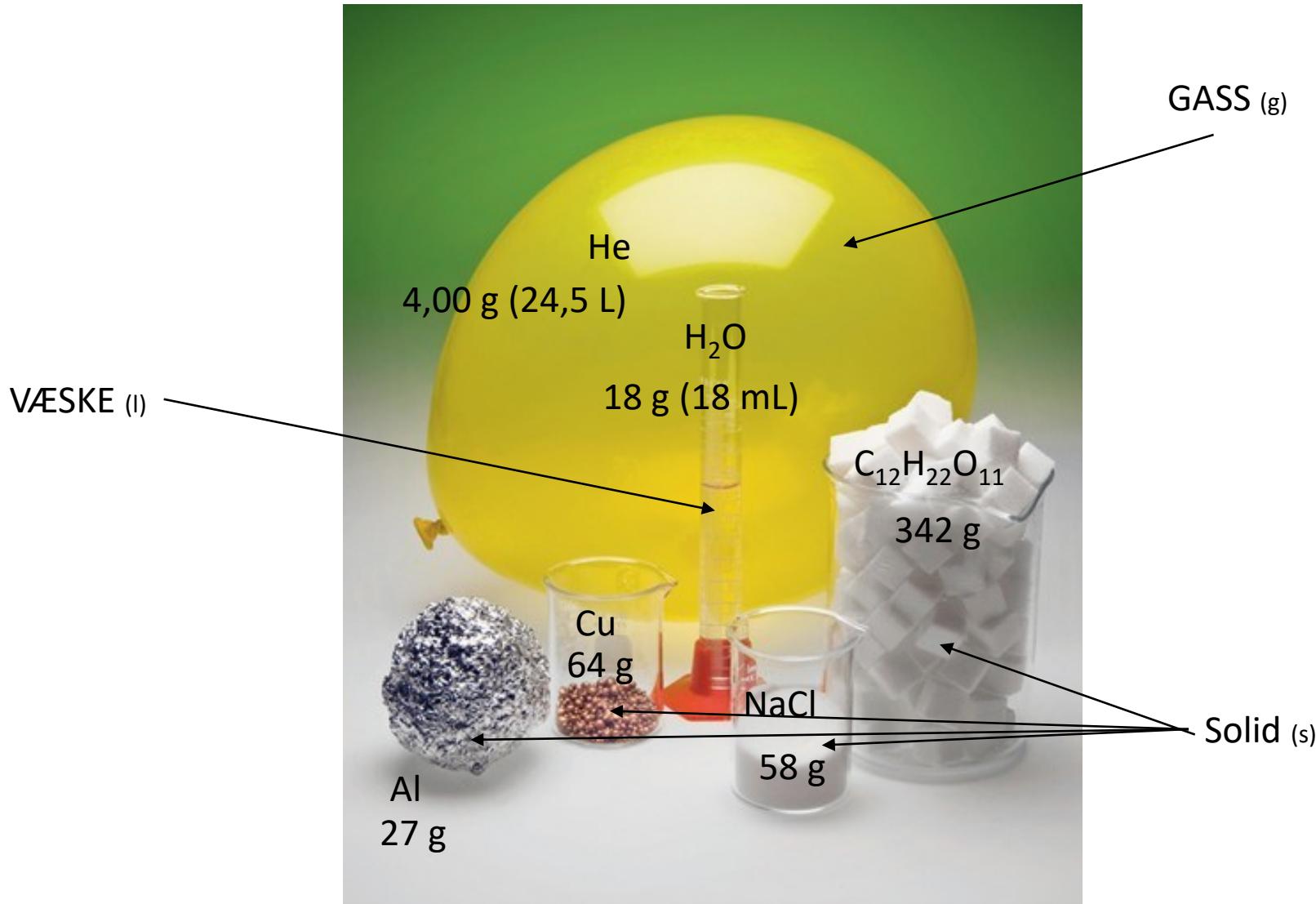
FeCl₂ Jern(II) klorid
FeCl₃ Jern(III) klorid

Alun ;-)

;-)

Agregattilstander

Avogadros tall

Et dusin = 12

Et hektogram = 100 g

Et lysår = $9,461 * 10^{15}$ km

Et mol = $6,022 * 10^{23}$

Definisjon:

Antall karbon-atomer i 12 g med $^{12}_6C$ isotoper

13 IIIA 3A	14 IVA 4A	15 VA 5A
5 +3 B Boron 10.811	6 +4,+3,+2,+1 -4,-3 -2,-1 C Carbon 12.011	7 +5,+3,-3 N Nitrogen 14.007
13 +3 Al Aluminum 26.982	14 +4,-4 Si Silicon 28.086	15 +5,+3,-3 P Phosphorus 30.974

Periodic Table of the Elements

Atomic Number	Valence
Symbol	
Name Atomic Mass	

Lanthanide Series	57 La Lanthanum 138.905	58 Ce Cerium 140.116	59 Pr Praseodymium 140.908	60 Nd Neodymium 144.243	61 Pm Promethium	62 Sm Samarium 150.36	63 Eu Europium 151.964	64 Gd Gadolinium 157.25	65 Tb Terbium 158.925	66 Dy Dysprosium 162.500	67 Ho Holmium 164.930	68 Er Erbium 167.259	69 Tm Thulium 168.934	70 Yb Ytterbium 173.055	71 Lu Lutetium 174.967
Actinide Series	89 Ac Actinium 227.028	90 Th Thorium 232.038	91 Pa Protactinium 231.036	92 U Uranium 238.029	93 Np Neptunium 237.048	94 Pu Plutonium 244.064	95 Am Americium 243.061	96 Cm Curium 247.070	97 Bk Berkelium 247.070	98 Cf Californium 251.080	99 Es Einsteinium [254]	100 Fm Fermium 257.095	101 Md Mendelevium 258.1	102 No Nobelium 259.101	103 Lr Lawrencium [262]

Alkali Metal	Alkaline Earth	Transition Metal	Basic Metal	Metalloid	Nonmetal	Halogens	Noble Gas	Lanthanide	Actinide
--------------	----------------	------------------	-------------	-----------	----------	----------	-----------	------------	----------

MASSE

Eksempel

- **Atommasse**
 - Massen i g/mol av ett atom
 Cl : 35,45 g/mol
- **Formelmasse**
 - Masse i g/mol av en formelenhet
 NaCl : 58,44 g/mol
- **Molekylmasse**
 - Masse i g/mol av ett molekyl
 Cl_2 : 70,90 g/mol
- **Molar masse**
 - Masse i gram av et mol av en formelenhet
 NaCl : 58,44 g

Hvor mange gram er det i 1,3 mol FeCl_3 ?

Hvor mange mol er det i 1 Kg rørsukker?
 $(C_{12}H_{22}O_{11})$

Prosentsammensetning

Hvor mye massen et av elementene
i forbindelsen utgjør i forhold til massen av forbindelsen

$$\% \text{ sammensetning} = \frac{n \cdot \text{molar masse av elementet}}{\text{molar masse av forbindelsen}} * 100\%$$

n = antall mol av elementet i ett mol av forbindelsen

Eks. Hvor stor prosentandel utgjør karbon av sukker?

Molekylformelen for sukker er C₁₂H₂₂O₁₁
 $n = 12$, molmassen til C er 12,0 g og til sukker er 342 g

$$\% \text{ C i sukker} = \frac{12 \text{ mol} \cdot 12,0 \frac{\text{g}}{\text{mol}}}{342 \text{ g}} * 100\% = 42,1\%$$

Dag 2

KONSENTRASJON: MOLARITET

*Stoffmengden av en bestemt forbindelse
i en enhet løsning*

Stoffmengde, X mol
i et volum løsning på Y L
gir *Molaritet (M)* i [mol/L]

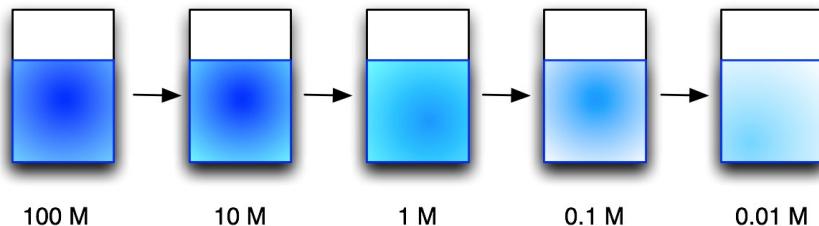
$$\frac{n}{V} = \frac{X \text{ mol}}{Y \text{ L}} = \frac{X \text{ mol}}{Y \text{ L}} = \frac{X}{Y} M$$

FORTYNNING

Det er nyttig å kunne fortynne en konsentrert løsning for å lage standardløsninger til analyser

Et enkelt forhold beskriver hvordan vi kan fortynne en løsning:

$$c_1 V_1 = n = c_2 V_2$$

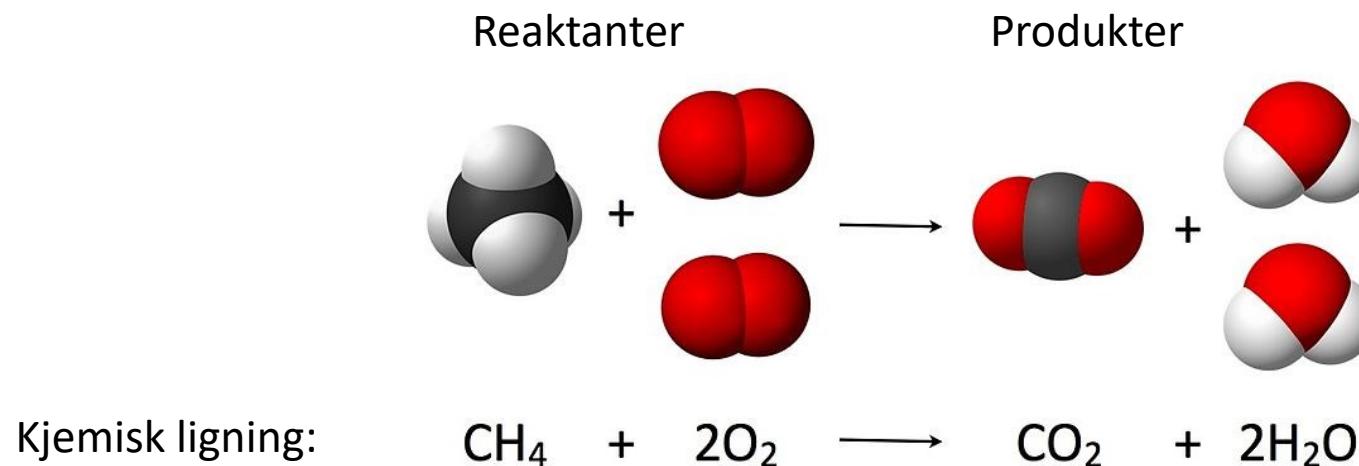

c = konsentrasjon; V = volum; n = antall mol

Eks. 10 g NaOH løses i 250 mL vann

STØKIOMETRISKE BEREGNINGER

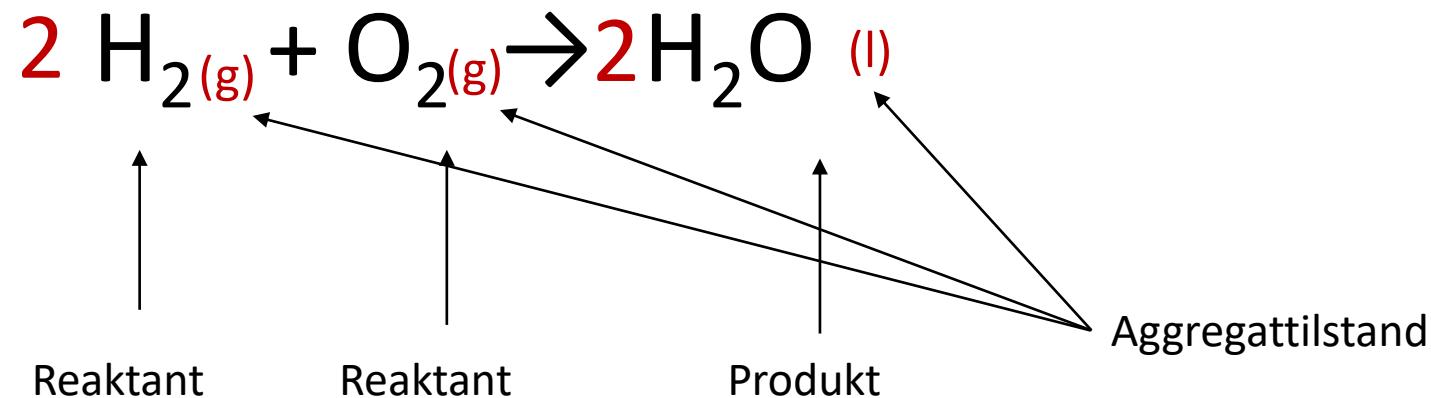
Støkiometri er et **verktøy** til å gjøre beregninger på balanserte kjemiske reaksjonsligninger

KJEMISKE LIGNINGER...

...også kalt REAKSJONSLIKNINGER viser hva som reagerer (reaktanter), hva som produseres (produkter) og hvor mye av hver

Eks: Brenselcelle i hydrogenbiler:

Termitreaksjonen

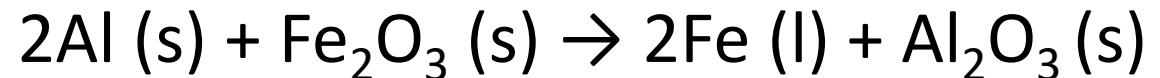
Få med reaktanter og produkter:

Balanser på støkiometri:

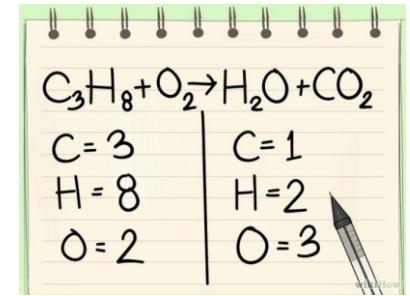
Få med aggregattilstander:

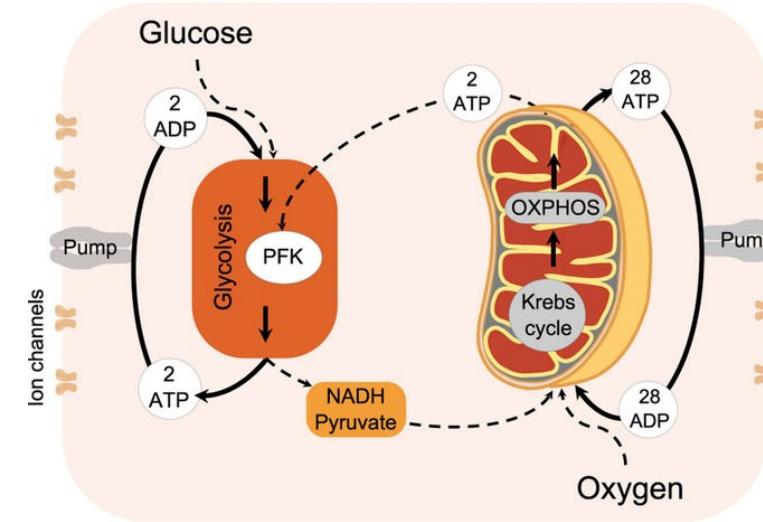
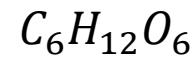
BALANSERING AV KJEMISKE LIGNINGER

Antall atomer av hvert grunnstoff og Netto ladning skal være det **samme** på hver side av ligningen

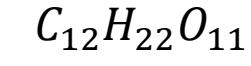
1. Endre koeffisientene til forbindelsen med et grunnstoff som:
 - a. finnes i bare en forbindelse på hver side og/eller
 - b. er i det mest komplekse forbindelsenslik at antall atomer av dette grunnstoffs er det samme på hver side av ligningen
2. Gjør det samme med et annet grunnstoff
 - a. Fortsett inntil alle grunnstoffene er balansert
 - b. Ta grunnstoffene i ren form til slutt
3. Sjekk at ladningen på begge sider av reaksjonsligningen også er balansert

Forbrenning av glukose via celleånding

Produksjon av rørsukker via fotosyntese

Eks.: BALANSERING AV KJEMISKE LIGNINGER

- Antall atomer av hvert element og ladning må være **likt** på hver side av ligningen:

- Redoksreaksjon mellom kalsium og saltsyre

- Forbrenningsreaksjon mellom propan og oksygen

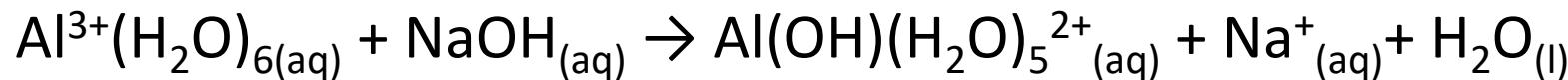
- Forbrenningsreaksjon mellom butan og oksygen

NETTOLIGNINGER

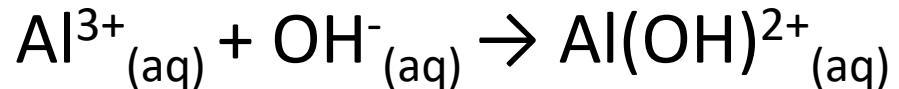
Vi bruker nettoligninger til å beskrive
kun det vi er interessert i

Mye utelates:

Koordinert vann	Dissosiert salt	Koordinert vann	Tilskuer ion	Løsn. middel
--------------------	--------------------	--------------------	-----------------	-----------------

Forenklet ligning (netto ligning):

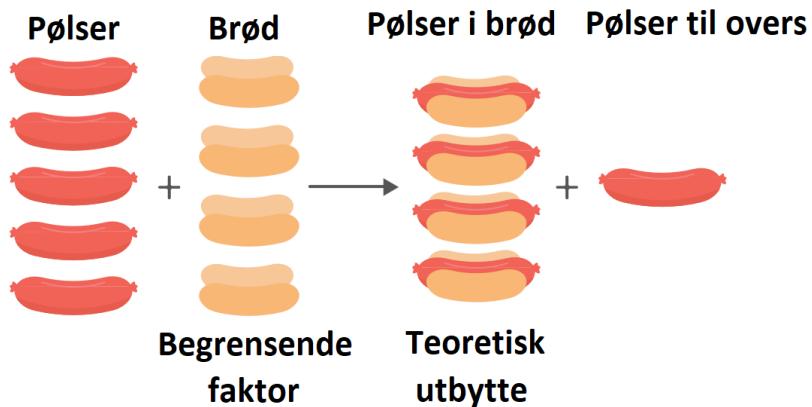

Dag 3

BEGRENSENDE FAKTOR

Det er vanligvis slik at vi ikke har nok av alle reaktantene i en kjemisk reaksjon

Vi må derfor beregne stoffmengde (n) av alle reaktanter, og så finne ut hva som er den "begrensende faktor"

Begrensende faktor

Hvor mye vann dannes
ved reaksjon mellom 10 g H₂ og 10 g O₂?

Eks.: Begrensende faktor

- Hvor mye vann dannes ved reaksjon mellom 10 g H₂ og 10 g O₂?

1 mol H₂ veier: Mw H₂ = 2 mol · 1,0 g/mol = 2,0 g/mol

1 mol O₂ veier: Mw O₂ = 2 mol · 16 g/mol = 32 g/mol

10 g H₂ tilsvarer: $n = \frac{m_{H_2}}{Mw_{H_2}} = \frac{10 \text{ g}}{2,0 \text{ g/mol}} = 5,0 \text{ mol}$

10 g O₂ tilsvarer: $n = \frac{m_{O_2}}{Mw_{O_2}} = \frac{10 \text{ g}}{32 \text{ g/mol}} = 0,31 \text{ mol}$

Reaksjonsligning er: 2H_{2(g)} + O_{2(g)} → 2H₂O_(l)

For hvert mol O₂ forbrukes 2 mol H₂

mol H₂ som trengs for at alt O₂ skal reagere:

0,31 mol O₂ × 2 mol H₂/mol O₂ = 0,62 mol H₂

mol H₂ som trengs (0,62) for at alt O₂ skal reagere < mol H₂ (5,0)

Det betyr at O₂ er den begrensende faktor!

Ut fra reaksjonsligningen ser vi at: O₂ : H₂O = 1 : 2

For hvert mol O₂ tilgjengelig dannes 2 mol H₂O

Mengde mol H₂O som kan dannes blir da: 0,31 mol · 2 = 0,62 mol

1 mol H₂O veier 18 g. 0,62 mol H₂O veier: 18 g/mol · 0,62 mol = 11 g

Eks.: Hvor stor masse lut (NaOH) trenger vi for å lage 8,00 g magnesiumhydroksid ($Mg(OH)_2$) ved reaksjon mellom magnesiumklorid og lut?

1 mol $Mg(OH)_2$ veier: $24,3\text{ g }Mg^{2+}/\text{mol} + 2 \cdot 17,0\text{ g }OH^-/\text{mol} = 58,3\text{ g}$

8,00 g $Mg(OH)_2$ tilsvarer:

$$n = \frac{m_{Mg(OH)_2}}{Mw_{Mg(OH)_2}} = \frac{8,00\text{ g}}{58,3\text{ g/mol}} = 0,137\text{ mol}$$

Dvs. For hvert mol $Mg(OH)_2$ forbrukes 2 mol NaOH

Mao. Det trengs: $0,137\text{ mol} \cdot 2 = 0,274\text{ mol NaOH}$ for å lage 8,0 g $Mg(OH)_{2(s)}$

1 mol NaOH veier 40,0 g

Dvs. at vi trenger: $0,274\text{ mol} \cdot 40,0\text{ g/mol} = 11,0\text{ g NaOH}$ for å lage 8,00 g $Mg(OH)_2$

OKSIDASJONS BEREGNINGER

- Eks.: Hvor mange gram $\text{Fe}_2\text{O}_{3(s)}$ kan maksimalt dannes fra 20 g Fe? Hvor mange gram O_2 forbrukes?

Eks.1:

Utslipp av vann fra en Hydrogenbil

En Hydrogenbil kjører ca. 10 km på 100 g H₂

Reaksjonsligningen for brenselcellen er: 2H_{2(g)} + O_{2(g)} → 2H₂O_(l)

$$\# \text{ mol H}_2 = \frac{100 \text{ g}}{2 \text{ g/mol}} = 50 \text{ mol}$$

50 mol H₂ gir 50 mol H₂O

50 mol H₂O veier

$$\# \text{ g H}_2\text{O} = 50 \text{ mol} \cdot 18 \frac{\text{g}}{\text{mol}} = 900 \text{ g}$$

Dvs. at Hydrogenbiler slipper ut ca. 1 L vann pr. mil

Eks.1b:

Utslipp av vann fra en Dieselbil

En dieselbil kjører ca. 10 km på 0.4 l diesel (0.5-1)

$\rho = 0.84 \text{ kg/l}$ av modellsystemet $C_{12}H_{23}$

$$M_{C_{12}H_{23}} = 167 \text{ g/mol} \quad 0.4 \text{ l} * 0.84 \text{ kg/l} = 336 \text{ g}$$

$$n = 336 \text{ g} / 167 \text{ g/mol} = 2.01 \text{ mol}$$

Forbrenning:

4:46 = 1:11,5 mellom diesel og H_2O

$$2.01 \text{ mol diesel} = 2.01 * 11.5 = 23.1 \text{ mol } H_2O$$

$$23.1 \text{ mol } H_2O * 18 \text{ g/mol} = 416 \text{ g } H_2O \text{ per mil}$$

Eks.2: Hvor stort volum av CO₂ fikseres ved fotosyntese av 1 kg sukker

$$\frac{1000 \text{ g}}{342 \text{ g/mol}} = 2,92 \text{ mol C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}$$

1 kg sukker tilsvarer

Reaksjonsligningen for fotosyntesen er:

For 1 mol sukker fikseres 12 mol CO₂

For 2,92 mol sukker fikseres 35,0 mol CO₂

1 mol CO₂ fyller 24,5 L

35,0 mol CO₂ fyller 857 L

Games

Apps

Movies & TV

Books

Children

Balancing Equations: Crystal Clear Chemistry

Crystal Clear Chemistry

Contains ads

1K+

Downloads

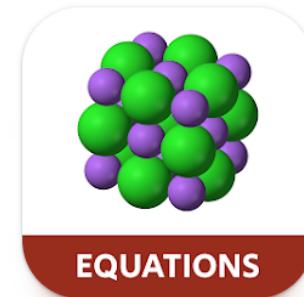
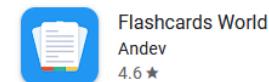
Everyone

[Install on more devices](#)

This app is available for all of your devices

The screenshot shows the app's interface with four main sections:

- Equation balancing:** A section for standard equations containing molecular and compound formulas. It includes "BASIC" and "ADVANCED" buttons.
- Standard equations:** A section for balancing equations like $2\text{Na} + \text{H}_2\text{O} \rightarrow \text{NaOH} + \text{H}_2$. It includes "BASIC" and "ADVANCED" buttons.
- Half / Ionic / redox equations:** A section for half, ionic, or redox equations like $24\text{H}^+ + 3\text{MnO}_4^- + 7\text{Fe} \rightarrow 7\text{Fe}^{2+} + 3\text{Mn} + 12\text{H}_2\text{O}$. It includes "BASIC" and "ADVANCED" buttons.
- Explanation:** A section showing the user's answer for $2\text{ClO}_3^- \rightarrow \text{Cl}^- + \text{ClO}_4^-$ and the correct answer for $4\text{ClO}_3^- \rightarrow \text{Cl}^- + 3\text{ClO}_4^-$. It includes a table for element counts and charge.

Appressurs:**Equations [dev]****EQUATIONS****Developer contact** ▾**You might also like** →

Flashcards World

Andev

4.6 ★

AnkiDroid Flashcards

AnkiDroid Open Source Team

4.5 ★